

PROLETAREC

Glasiło Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 949.

CHICAGO, ILL., 19. NOVEMBRA (NOVEMBER 19), 1925.

LETO—VOL. XX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

ZLOČINI IN KAZNI POD SISTEMOM KORUPCIJE.

V Chicagu je bila prošli teden končana obravnava proti dvema Italijanoma, ki sta bila obdolžena umora dveh policajev in spoznana krivim, ter obsojena na 14 let ječe.

Čikaška italijanska kolonija šteje mnogo prominentnih Italijanov. Eni izmed teh so prišli do veljave s pomočjo prohibicije. Po domače, postali so "butlegerji" in se prikopali do bogastva in politične moči. Tako je prohibicija ustvarila nove tipe politikov in "prominentnih trgovcev".

Pisali smo že, da skoro vsak teh sicilijanskih veljakov v Chicagu konča z nasilno smrtjo. To je, tekmeči jih spravijo s poti s kroglicami in noži. Te morilne orgije so postale tudi za "bogaboječe čikaško prebivalstvo" neprenesljiv škandal, in državni pravdnik ter dnevnikarji pišejo po vislicah.

Od kraja so imeli ti umori na sebi nekaj romantike, oziroma jim jo je dalo dnevno časopisje. Ko je bil umorjen prvi "butlegerski kralj", so ga njegovi ljudje položili v srebrno rakev, vredno do \$25,000, obložili sobe in vrt okrog njegove hiše z venci, in mu priredili pogreb, kakršnega bi mu celo Mussolini zavidal. Listi so pisali: Deset umorov ima na vesti, a ni bil nikoli v ječi, ker ga protektira nevidna politična sila." Za pogrebom so bili aldermani, sodniki, županovi svetovalci, "politikanti" njegovega okraja in do 20,000 Italijanov, večinoma Sicilijanci.

Čez nekaj dni je bil umorjen drugi "butlegerski kralj" in pokopan je bil z enakim pompom. Ali ko teh umorov le ni hotelo biti konec, so prenehali biti "romantični" in policijski organi ter državno pravdnštva je bilo v strahu za svojo "dobro ime".

Umorjeni sicilijanski veljaki, ki so v preteklih letih obogateli, so bili trgovci z alkoholnimi pijačami na debelo. Našli so "zlat rudnik", in v razdajanju "nagrada" in napitnin so postopali kavalirsko. Naj bo tu omenjeno, da spada med veljake te vrste tudi precej članov drugih narodnosti, posebno Irci.

Tekmujoči alkoholni trusti v Chicagu, ki trgujejo z opojnimi pijačami, so si ustvarili svoje postave, svoje pravice in sami določajo kaz-

ni. Njihove patrolje gredo po mestu v avtomobilih, in pazijo na tekmece. Eno tako patroljo je nedavno zasledila nič kaj pazna čikaška policija. Policaji so pognali svoj avto za osumljenci v drugem avtu, pričelo se je streljanje, in predno je bilo zopet mirno, je ležal na bojišču ubit eden mogočen butlegerski kralj in dva policaja. Dva Italijana, ki sta streljala na policaje, sta bila aretirana in gnana pred sodišče radi umora. Doletela ju je omenjena kazen.

Na obravnavi so njuni zagovorniki dokazovali, da prejema čikaška policija, oziroma gotove policijske postaje, v katerih imajo butlegerski kralji svoje centume, tisoče dolarjev podkupnine mesečno. Samo na eni postaji je dobivalo osemdeset policajev mesečne "plače" za protekcijo, in to od firme, ki jo je lastoval v omenjeni bitki od policijskih krogelj ubiti kralj. Načelnik policije je tajil obdolžitve. Državni pravdnik se je zgražal nad toliko predrznostjo odvetnikov, ki so zagovarjali morilca. Ali vendar ni nobena tajnost, da gotovi policijski organi in politični uradniki prejemajo bakšiš, zato da miže kadar bi morali gledati in misliti na postave.

Hinavščina korumpiranih političnih administracij v velikih ameriških mestih je gnusna brez primere. Kadar so lumparije razkrite, jih taje in kličejo na pomoč vislice proti krivcem v nižinah, ki so le orodja korupcije zgoraj. Tako se dogaja, da plačajo za zločine mali ljudje, veliki, ki jih povzročajo in negujejo, pa govore o "bogaboječnosti" in goljufajo naprej ter iščejo "zločince" od zdolaj.

To stanje se bo v mestih kakor je Chicago nadaljevalo, dokler bo ljudstvo v svoji toposti podpiralo korumpirane, v plašč hinavščine ovite, lopovske klike kapitalističnih strank.

V zadnjih treh letih je dobilo nešteto dokazov o korumpiranosti mestnih in okrajnih uradnikov. Šerif, razni aldermani, policijski organi, uradniki prohibicijskega oddelka in "vplivni" politiki prejemajo podkupnine v takem obsegu, da prej ali slej morajo priti na dan. Ljudje čitajo, skomigujejo in na dan volitev glasujejo za iste korumpirance.

Moč odpraviti korupcijo ima ljudstvo. Na-

loga socialistov je, da ga vzgajajo in mu pokažejo to moč. Dokler se je ne bo zavedalo, bo sledilo zavajalcem. Korupcija ima protežijo v miselni korumpiranosti nevednih ljudskih množic. Odpravimo jo, pa bomo zadali tudi korupciji zgoraj odločilen udarec.

Kdaj je umor dovoljen?

V Littletonu, Colorado, so imeli pred sodiščem dr. Harolda E. Blazerja, ki je bil obtožen umora svoje hčere.

Dr. Blazer je 62 let star, bolehen, nervozen in reven. Njegova hči, katero je kloroformiral zato da ji je pretrgal nit življenja, je bila stara 32 let. Bila je pohabljen od rojstva, mutasta, idiotična, brez rok in nog, "kepa mesa", kakor so ji rekli zdravnikovi zagovorniki na sodišču. Pomagati si ni mogla. Imela je mnoge težke bolezni, in njen oče jo je vselej ozdravil. Ko mu je umrla žena, je sam skrbel za betežno hčer. Ali dr. Blazer je postajal star in bolehen. Kdo bo skrbel za popačeno telo hčere, kadar umrje on? Sklenil je, da napravi konec svojemu življenju in idiotični hčeri. Samomor se mu ni posrečil, ali srce v kepi je prenehalo biti.

Zločin je prišel na dan, in potem preiskava in obravnavo. Zdravnik je dobil zagovornike. Listi so prinašali dolga poročila, kajti slučaj se jim je zdel izreden. Doktorjevi odvetniki so pripovedovali sodniku in poročevalcem, da to ni bil umor, ker umorjena "kepa mesa" sploh ni imela duše. Bila je samo meso in kri — nič drugega. Drugi so se zgražali nad tako razlago. Zdravnik je pripovedoval, da je v svoji živčni onemoglosti večkrat izgubil prisotnost duha — da je bil nesposoben zdravo misliti. V enem takem momentu je storil dejanje, radi katerega je prišel pred sodnika.

Ko so bile pojasnjene vse okolščine, sodnik ni vedel kaj naj napravi. Dal je porotnikom dvoumna navodila in ti so odšli ter se posvetovali štirinajst ur ne da bi prišli do zaključka. Eni so bili za oprostitev, drugi so trdili, da je treba zdravnika na kak način spoznati krivim že s stališča krščanstva, ki ne odobrava umorov. (Ti porotniki so bili v zmoti o krščanstvu.)

Sodnik je čakal in mislil. Odvetniki tudi. Pa so prišli na idejo: Razpustimo poroto, ker se ne more zediniti, in črtajmo zadevo s sodnih zapiskov. To so povedali porotnikom. Začudili so se in zatrjevali, da bodo kmalu prišli do soglasja. Porota je razpuščena, se je glasil odlok. Dr. Blazer je zapustil sodišče svoboden človek.

Na ta način je justica osvobodila človeka, ne da bi dala kak pravosodni izrek. Prenehala je z obravnavo, "ker se porota ni mogla zediniti". Tako je stvar končana po njeni vesti, ob enem pa ji tudi krščanstvo ne more ničesar očitati. Imela je voljo soditi in obsoditi, pa ni mogla. S tem je opravičila svoje postopanje.

Pred leti je neki zdravnik v Chicagu odklonil operirati pohabljenega otroka ki je imel telesne in duševne hibe že ob rojstvu. Operacija bi mu rešila življenje. Ali kakšno bi bilo življenje takega otroka! Zdravnik se je sporazumel s starši in operacije ni bilo; otrok je kmalu umrl. Dogodek je našel pot v javnost. Duhovniki so pridigali in protestirali. Zdravniška zbornica je preiskovala. Sodne oblasti so stopile vmes. Listi so prinašali članke, v katerih so trdili, da nima nihče pravice vzeti drugemu življenje, razun justica, in pa kajpada Bog. O vojnah niso pisali. Čez nekaj tednov se je na stvar pozabilo, le zdravniške in druge revije, ki se pečajo z zdravstvom in socialnimi problemi, so še pisale o nji. Kakšen smisel naj ima življenje telesnih in duševnih pohajlencev, so vpraševali eni? Komu koristijo? Sami nimajo ničesar od življenja. Drugim, ki morajo zanje skrbeti, ga zagrenjujejo. Ali ne bi bilo bolje, da bi družba spravila take reveže, za katere ni nobenega upanja, v grob? In zopet je bilo cele gore zgražanja nad takim argumentiranjem.

V tem zgražanju pa je veliko hinavščine. Družba, ki hlina svoje krščanstvo in hoče da zdravniki ohranijo življenje vsakemu novorojencu, tudi če je za vse življenje obsojen kakor je bila hčer dr. Blazerja, se zelo malo brigaa za olajšanje boja za obstanek revnim ljudem. Ubija jim zdravje pri delu, pohablja jih v industriji, ubija in pohablja jih v vojni, zastruplja jih s pokvarjenimi živili, in tako jih milijone umira ki bi lahko živeli, če bi družba ne bila tako hinavska in krivična in lakoma.

Atentat na Mussolinija preveza za fašistični teror.

Italija je praznovala obletnico zmage nad Avstrijo. Fašisti so poskrbeli, da je bila slavnost pompozna in "glorijozna". Da pa je bilo v stvari tudi malo dramatike, je bilo treba odkriti atentat, ki so ga opozicionalci nameravali vprizoriti na Mussolinija. Odkrit je bil ravno v pravem momentu. Med ljudske množice pa je šel glas, da je bil glavar črne srajce čudežno rešen. In umevno je, da morajo takim dogodkom slediti velike ovacije.

Cenzura, to priljubljeno sredstvo diktature, je pričela takoj delovati. Iz Italije so smela le fašistično pobarvana poročila. In tako smo izvedeli, da so socialisti v zvezi s prostozidarji organizirali zaroto z namenom, da bi na dan slavljenja obletnice zmage umorili Mussolinija in potem vprizorili vstajo proti fašizmu. Unitarska socialistična stranka, kateri je baje pripadal razkriti atentator, je bila proglašena za nelegalno in uradi njenih publikacij so bili raz-

dejani. Framazonske lože je doletela enaka usoda. Fašistični teror je svobodno divjal.

V "osvobojenih" provincah pa so divjali tudi proti narodnostnim manjšinam. V Trstu so razbili urad slovenskemu listu "Edinost" in navalili na jugoslovanski konzulat. Navdušenje za fašizem je bilo torej "nepopisno". Ali to navdušenje ni zdravo. Diktatura, ki se vzdržuje s takimi sredstvi, ne stoji na trdnih tleh. Če bi, ji ne bi bilo treba s tako brutalno, barbarsko silo razbijati strank in organizacij, katere ne soglašajo z njeno politiko.

Unitarski socialistični stranki (katera pripada socialistični delavski internacionali) so fašisti leta 1924 umorili njenega tajnika Giacomo Matteottija, morilci pa niso bili navadni fašisti, ampak ministri in njihovi uradniki. Mussolini je preiskaval in še sedaj preiskuje, njegovi rablji pa tiranizirajo naprej ter širijo "slavo velike, zedinjene Italije"!

Fašistična vlada se vzdržuje s terorjem. Če bi bila trdna, se ne bi posluževala takih metod. Z vlado Združenih držav se je pogodila za odplačevanje vojnega dolga, in pri tem ji je bila washingtonska komisija milostna ter ji dala velike olajšave. To ji nekoliko služi.

Koliko časa bo še ostal fašizem na krmilu? Poznavalci razmer v Italiji pravijo, da je to težko prerokovati. Navidezno izgleda, da ima Mussolini med ljudstvom veliko zaslombe. Na vsak način pa je med ljudstvom tudi veliko sovražnega razpoloženja proti fašizmu, ali ta srd je prikrit, ker se mase boje fašističnih gorjacev in nožev.

Dejstvo je, da so razmere v Italiji napete. Kak nepričakovan dogodek, ki bi temeljno omajal moč fašistične diktature, bi bil že signal za civilno vojno, in fašisti se tega zavedajo. V histeričnem strahu za oblast so se lotili sredstev, s katerimi upajo uničiti vsako opozicijo. Krvava igra se jim prej ali slej gotovo ponesreči.

Potvorjene potnice za izseljence.

Na Gruzijo je obstojala poslovnica družbe "Rad — komisionalni in odpravniki posel", s podružnicami v Splitu, Sućurcu in Zadru. Pred kratkim se je izvršila proti tej družbi razprava pred porotnim sodiščem v Splitu in je bila izrečena obsodba proti Mateju Milošu, Vladimiru Paniću in Iliji Bukoreviću, ki se mnogo naših ljudi prevarili za velike svote denarja. Družba je izseljencem izdajala potne liste, seveda potvorjene, in je zahtevala za "generalne potnice po 20 do 30 tisoč dinarjev. Na razpravi se je oglasilo mnogo ljudi, ki so bili na ta način ogoljufani; družba jih je pošiljala čez Zemunik v Zader in odtod v Italijo, odkoder so jih navadno vračali v našo državo. — Obsojeni so: Mate Miloš, vodja družbe, na sedem let težke ječe, poostrene z enim postom na mesec; Vladimir Panić, advokat, na tri mesece zapora, poostrenega z enim postom na mesec, in Ilija Bukorević na tri mesece zapora.

MAKSIM GORKI:

HUDIČEVI SPREHODI.

(Konec.)

"Tedad recite mi, kaj vas posebno tlači?" izprašuje hudič.

"Ali . . . eh . . . vidite . . . to bo gotovo zelo bolesta operacija?"

"To se dogodi le pri sila trdnih srcih, tam, kjer so čuvstva še nedotaknjena, in kjer koreninijo globoko v srcu."

"In pri meni?"

"Pri vas — vi mi gotovo oprostite, ker se vam pač predstavljam v lastnosti zdravnika — pri vas je srce sila mehko, tako zelo kakor puhla redkvice na primer. Ako iz njega povlečem strasti, ki vas mučijo, občutili boste lahko bolečino, kakor jo občuti piščica, ki mu izpulite par peres iz repa . . ."

Ivan Ivanovič se zamisli in čez časek vpraša:

"Oprostite, ne boste li za svoje . . . usluge zahtevali mojo dušo?"

Hudič je poskočil s police na pod, mahal razburjen z rokama ter rekel:

"Dušo? Oj ne! Ne, za božjo voljo! . . . Jaz je ne rabim, usmiliti se me! Čemu tudi služi? To je — oprostite — hotel sem reči: čemu mi služi? Oj, ne, ne! Reči sem hotel . . ."

Ivan Ivanovič je videl, kako se je hudič vznemirjal, in čutil se je užaljenega.

"Vprašal sem le tako, ker je v splošnem vaša navada . . ."

"Da, to je bilo poprej, nekoč, ko so živeli še zdravi, mogočni in močni duhovi."

"Zdi se, da cenite mojo dušo zelo malo."

"Oj ne! Ali jaz . . . jaz hočem biti danes nesebičen . . . In potem — to boste sami uvideli — ali me morda ne zanima videti popolnega človeka?"

"Hm, vi torej menite, da me ne bo bolelo in da tudi ni nevarno?"

"Nikakor ne, zagotavljam vas! Z mojo pomočjo vas dosega popolnosti ne bo nič stala . . . Torej hočeva za poskušnjo nekaj ven povleči?"

"Da, radi mene."

"Tako je prav! Kaj vas najbolj muči?"

Ivan Ivanovič je premišljeval. V istini je težko določiti katera naših strasti nam je manj ljuba negoli druga.

"Začnite torej pri najmanjši."

"Oj meni je vseeno . . . le ukažite!"

Ivan Ivanovič je zopet molčal. Dasi je čestokrat že hotel urediti svojo dušo, je vendar v nji morda ravno radi tega vladal velikanski nered. Vse je bilo v nji zmendrano, zmešano, zavozljano. Z največjim naporom je sedaj ril po njeni vsebini, ali nemogoče mu je bilo zaslediti v nji katerosibodi določno, celotno čustvo brez drugih primesi.

Hudič je bil čakanja sit, zato mu predlaga:

"Dovolite, da vam is srca povlečem častihlepje; saj to pri vas ni tako veliko."

Hudič se mu približa, mu takne prsi z roko in jo nagloma odtegne. Ivan Ivanovič je začutil oster, vendar prijeten bodljaj, sličen občutku, kakor ga imamo če potegnemo trn iz prsta.

"V resnici ni prav nič bolelo," reče Ivan Ivanovič in se oddahne olajšan. "Dovolite, videl bi rad, kako izgleda moje častihlepje . . ."

Hudič mu pokaže svojo roko, in Ivan Ivanovič opazi na njeni dlani nekaj brezbarvnega, malega, gubastega, ki je bilo podobno krpi, s katero si dolgo časa prah brisal. Ogleda si svoje častihlepje in pripomni stokaže:

"Veste . . . če pomislim, da je to košček iz mojega srca . . . mi je skoro žal."

"Hočete, da vam izrujem sožalje?"

"N-n . . . Kako bom obstojal brez njega!"

"Kakšno korist pa imate od tega?"

"Nu veste, to je vendarle dobro človeško čuvstvo . . ."

"Torej dobro! Kaj pa menite o zlobnosti?"

"Oj, ta? Da, proč z njo! — Hudič naj jo vzame! Oprostite, ali . . ."

"To nič ne de . . . nikar si ne belite glave . . ."

Hudič zopet takne prsa Ivana Ivanoviča, ki zopet začuti bodlaj. Na hudičevi dlani pa je zopet ležalo nekaj, kar je dišalo po kislem in je bilo podobno krpici.

"N-nja," reče Ivan Ivanovič ter viha nos. "Nekaj takega je bilo v meni . . . To je naravna podoba zlobnosti?"

"Ni povsem čista, primešano ji je mnogo podle strahopetnosti," je dejal hudič.

"Tu poglej . . . hm . . . Recite mi pa, zakaj izgledajo vsa moja čuvstva tako kakor živca? Prav tako kakor morski mehkužci."

"Vaša usoda je taka, dragi Ivan Ivanovič," je dejal hudič, ter z izrazom studa vrgel ta kos srca svojega pacienta po tleh.

"Ali jaz se že čutim tako izjemno razpóložena," poroča Ivan Ivanovič ter opazuje utripanje svojega srca.

"Prijetno kaj?" vpraša hudič.

"Ložje . . . prostornejše mi je v prsih."

"Naj nadaljujem z operacijo?"

"Da . . . nisem nasproten."

"Torej, kaj imate še?"

"Nu . . . razno . . . vobče vse to, kar ima navadno človek."

"Jezo na primer," pripomni hudič.

"Oj, da, seveda . . . jezo, da, da . . . to je, da govorim resnico, to ni prava jeza, temveč, veste, tako nekaka nervozna jezica, neko sila nemirno čuvstvo."

"Na vsak način ga odstranimo, da?"

"Seveda! Ali prosim storite to nekoliko previdneje, reči so pri meni tamkaj zelo zamotane kakor se zdi. Vidite, ko ste mi izrgali zlobnost, se mi je dozdevalo, da se je pričela majati sramežljivost."

"To je povsem naravno," reče hudič, "tudi mene je bilo sram pri pogledu na vaša čuvstva in pričel sem se skoro sramovati mesto vas . . . Zelo slabo gospodariš s svojim srcem."

"Kaj morem storiti? Jeli sem jaz kriv?" odvrne Ivan Ivanovič. "S srcem ne morete ravnati kakor z zobmi; s krtačo in kredo ga ne morete očistiti."

"Da, to je tudi res!" odvrne hudič, "ali naj še dalje operiram, da izvlečem tisto vašo nervozno jezico?"

"Da, pripravljen sem."

In v tretjič je hudič s svojo roko taknil prsa Ivana Ivanoviča.

Ko jo je odtegnil, imel je na dlani cel kupček lahke, nerazločljive mešanice. Bila je brezlična, dišala je po plesnobi in lesketala v dveh barvah, v sivozeleni kakor jo kaže nezrelo sadje in v temnorjavi, kakor jo kaže gnjijoče sadje.

Hudič je držal to tresočo, sluzasto zmes v obeh

rokah in jo je ogledoval brez pravega umevanja. Dolgo se je trudil, da bi izpoznal, kaj je to pravzaprav.

"N-nu, Ivan Ivanovič," de slednjič v zadregi, ne da bi pogledal pacienta, "tu sem nekaj izvlekel iz vas, ali kaj — tega ne vem. Take zaklade ste skupljali tekom tridesetih let svojega življenja v svojem srcu. Prepričan sem, da se tu ne bi spoznal noben kemik . . . Domnevam pa, da ste sedaj osvobojeni vse te navlake. zdaj ste — upam — čist kot angelj. Vidite, kako spreten zdravnik sem jaz, kaj ne? Jaz sam nisem niti slutil, da bi bil sposoben česa sličnega. Torej, kako se počutite sedaj? Moje častitke, Ivan Ivanovič, k očiščenju vaše duše, k doseženi popolnosti, ali kakor že hočete imenovati! Menim, da ste zdaj popolni v najvišji meri!"

In hudič je vrgel srčno vsebino svojega pacienta na tla, ter pogledal Ivanoviča ter — ostrmel.

Mož je sedel tu ves seseden, ošibljen, zlomljen, kakor da bi mu bil potegnil kosti iz telesa. Tako je sedel v naslonjaču z odprtimi ustmi. Preko njegovega obličja pa je blestela neka blaženost, ki je z besedami ni možno izraziti, ki je pa navadno opažaš pri bebičih.

"Ivan Ivanovič!" vpije hudič in ga potrese za rame.

"Ah! . . ."

"Kaj pa je z vami?"

"Oh! . . ."

"Vam je slabo?"

"Uh! . . ."

"Kaj pa je?"

"Eh! . . ."

"Na, tu ga imaš! Lepa reč!" vzklikne hudič ves presenečen. "Zdaj sem mu res vso osebnost povlekel iz telesa. — Ivan Ivanovič!"

"Ah! . . ."

"V istini je tako! Samo vzkliki so še ostali v tem človeku, in še ti vzkliki so brez vsebine. Kaj naj naredim sedaj z njim?"

In hudič potrka Ivanu Ivanoviču ob prsa — zvenela so kakor votla posoda; potrka mu ob glavo — tudi tu je zvenelo votlo.

"Tu imaš zdaj popolnega človeka! Oj, ti ubogi hudič! Izpraznil, opustošil sem ga! Ali kako naj bi vedel, da je bil tako slabo napolnjen?"

In hudič se zamisli ter se dolgo zazre v odrevenelo negibljivo, blaženo obličje moža, ki je dosegel svoj smoter.

"Puh!" vzklikne in flesne s prsti, "nekaj mi priha na misel; sam satan bo z njo zadovoljen . . . izumil sem kaj imenitnega! Najprej bom to — popolnost nekoliko osušil, potem bom pa nasul graha v njo! pa bo izredno originalen klopoteč za satanovo zabavo . . ."

In hudič dvigne Ivana Ivanoviča s stola in ga zvije v culo, porine si ga pod pazduho in izgine . . .

Megla se je bila že umaknila in v okna je pogledalo z motnimi očmi otožno zimsko jutro . . . Po cesti navzgor je rahlo in svečanostno odmevalo zvonjenje zvonov, polagoma izginjajoče.

Ako vam "Proletarec" ugaia, čemu ne bi ugajal tudi drugim? Nagovorite jih, da se nanj naroče. Ako jim je količkaj do čitanja dobrih listov, vam bodo hvaležni za nasvet.

Zaradi jasnosti in tako dalje.

F. Z.

(Nadaljevanje.)

Vsi napadi na SNPJ., ki so se v tem letu odprto pojavili v organizirani obliki, so napadi na načela katera je osvojila, napadi na njen napredni del članstva in na delo ki ga vrši ali poskuša vršiti.

Vsem reakcionarnim klikam, pa naj se odevajo s klerikalno, komunistično ali progresivno masko, je v tem boju pred očmi en sam cilj: oblatiti socialiste v SNPJ., jim vzeti med članstvom zaupanje, jih "iztrebiti" in s tem odpreti pot nazadnjaštvu, reakciji in korupciji na vodstvo SNPJ.

Vsi ti elementi so v idejni zvezi. Cilj jih združuje. Vodijo jih nečlani SNPJ. Generali klerikalcev so duhovniki, med njimi sheboyganski Černe. "Komunistom" poveljujeta neki Bojanović in Chas. Novak, oba novodošleca. Pojavila sta se v jugoslovanski sekciji W. P. preko noči in sedaj "odrešujeta proletarijat" ter jugoslovanske podporne organizacije. Chas. Novak je danes načelnik generalnega štaba. Kaj je bil prej, kaj je delal, to menda ne vedo niti njegovi najožji pristaši. Kar se tiče "progresivcev", so bolj demokratični in zato brez vidnih "voditeljev".

Ti elementi imajo torej skupen cilj, zato se skupno bore. Dokazi? Da, navedel jih bom.

Milwaška "D. S." z dne 12. nov. je priobčila dopis iz Clevelanda, pod katerim je podpis "Eden izmed somišljenikov". Dopis ni bil spisan v Clevelandu, pač pa ga je "skupaj zložil" urednik "D. S." Frank Novak; kritike in mnenja, izražena v dopisu, so njegova mnenja in njegova kritika Čarlijeve čaplinške taktike. Izražena je s sledečimi besedami, ki dokazujejo skupnost duha in skupnost namena komunistov in klerikalcev v SNPJ.:

"... Glede Chas. Novaka moram predvsem omeniti, da se mi je njegova taktika na konvenciji zdela precej nerodna. Priznavam mu dobro voljo, resen namen in iskrenost, toda ob enem mu moram omeniti, da nasprotnikov ni znal prijeti od prave strani. Že takoj od početka v 'Radniku' so ga polomili, ker so se lotili notranjih zadev in oseb v glavnem uradu. Takrat sem vedel takoj, da bodo zašli v 'šmir'. Po mojem mnenju BI MORALI OSREDOTOČITI SVOJ BOJ PROTI MOLEKOVI RESOLUCIJI IN NASTOPITI EDINO PROTI NJEJ..."

Že samo iz tega odstavka sije priznanje, da Chas. Novak ni bil na konvenciji SNPJ. kot časnikarski poročevalec, ampak kot tajni agent netajnih ciljev.

Smisel ostalega dopisa v omenjeni izdaji "D. S." je, da je Čali prekmalu pokazal svoje karte, oziroma, da jih je tako nerodno držal, da je delegacija spoznala kaj skriva v njih. Gospod urednik-dopisnik "D. S." pravi v bistvu: Če bi Chas. Novak bil s svojo skupino bolj oprezen, in koval zveze s konservativnimi in klerikalnimi "progresivci" bolj oprežno, če bi združil v opoziciji proti socialističnemu imenu vse kar sovraži socialiste, bi bil moralni izd za "komuniste" veliko boljši. Tako pa so odšli potolčeni kakor še z nobenega jugoslovanskega delavskega zbora.

O "progresivnem bloku" je njegovo mnenje sledeče:

"Progresivni blok... bo ostal zaenkrat le na papirju... Komunisti se bore proti socialistom, oziroma proti socialistični stranki. Da imajo socialisti glavno besedo v S. N. P. J., to je zanje največja zapreka. Ali pa se da to odpraviti potom progresivnega bloka? Seveda se da, ako bi bila ustanovitev takega v obširnem smislu mogoča, kar pa za enkrat ni. Ali je pa to kakšna škoda za komuniste? Po mojem mnenju prav nobena. Delavska stranka, oziroma jugoslovanska sekcija iste VODI BOJ PROTI SOCIALISTIČNI STRANKI KOT DOSED AJ..."

Vseskozi imamo pred seboj priznanje, da je njihov namen borba proti socialistični stranki — in ta njihov boj, tudi če ga ne vodijo namenoma v prid kapitalizmu, služi samo kapitalizmu. Nemogoče si je predstavljati, da bi mogli pošteni ljudje nastopati s tako strastjo pod firmo komunistične stranke proti socialističnemu pokretu, ki ima za seboj ogromne zasluge za probujo delavskega razreda, proti pokretu, ki se je edini boril skozi zadnjih šest desetletij za pravice potlačenih in revnih. Ampak sami priznajo: "Naš namen je boj proti socialistični stranki".

V "Radniku" z dne 14. novembra je priobčil Chas. Novak dolg članek (članek je sicer za tak spis nepravilno ime) pod naslovom "Hajka protiv progresivaca i komunista u S. N. P. J.", v katerem zmerja, laže, natolcuje in zmerja. Druga ljudje provokatorskega kalibra ne znajo in tudi ne smejo znati.

Jezi se nad gl. odborom SNPJ., ker je pozval trojico, katera je podpisala "progresivni manifest", da naj se jasneje izrazi o korupciji v glavnem odboru in "korumpiranih voditeljev v SNPJ." Dotični "manifest", umotvor bolnih ali pa prodanih možgan, je spisal Charley, sedaj pa je njegova naloga "braniti" svoje žrtve in vpiti v javnost o "hajki" (gonji) proti "progresivcom in komunistom v SNPJ." Novak pravi, da "progresivni" blok v svojem manifestu ni nikoli trdil, da so v glavnem odboru korumpirani odborniki, pač pa je govoril o "korumpiranih 'socialističkih vodjih'." Cilj teh "korumpiranih vodij" je, če se Charley ne moti, "da izguraju druga Shragela iz glavnog odbora in tako mogu slobodno raditi, 'seveda v smislu korupcije, kar pa fant pove le indirektno."

Neprogresivce" bo morda zanimalo, da Charley ni zadovoljen s njimi. Od njih je pričakoval več, kakor pa so mu dali po konvenciji. Ko je čital v zapisniku seje gl. izvrševalnega odbora SNPJ. o pozivu, katerega je odbor naslovil na g. Shragla, je iskal, če je bilo proti predlogu kaj opozicije. Zapisnik se mu ni zdel jase, zato piše:

"Mi ne znamo, da li je glavni odbor blo jednoglasan ili ne kada je stvorio svoju odluku o namjeri, da brani nešto, što se braniti ne može..."

"D. S." z dne 12. nov. v fabriciranem dopisu katerega že omenjam prej piše:

"... Sedaj se torej vrši boj... Predvsem hočejo članstvu dopovedati, da se je napadalo glavne uradnike naravnost kot korumpirance, da se je od strani komunistov govorilo o korumpiranih socialističnih voditeljih..."

Torej "komunisti" niso govorili NARAVNOST, da so glavni uradniki SNPJ. korumpirani. Rekli so le, da so socialistični voditelji korumpirani. Imen niso navedli, zato je mogoče, da so ti voditelji kje v Mezopotamiji, ne pa v glavnem odboru SNPJ.

"Manifestanti" govore o "gotovih osebah" v S. N. P. J., ki skrivajo svoje delo. Temu so dodali še migljaj, da je socialpatriotska mašina v nji korumpirana, ali tudi pri tej izjavi so v svoji pozabljenosti pozabili navesti imena oseb, ki tvorijo to "korumpirano mašino".

Enako, kakor "komunisti", pišejo in govore o korupciji v SNPJ., njihovi zavezniki klerikalci. Nihče pa ne pride na dan z imeni in dokazi. Pri tem obrekovanju vselej pazno dostavljajo, da se to tiče samo socialistov. Komunisti Čarlikevega provokatorskega tipa so pokazali, da so pripravljeni zvezati se tudi s korumpiranimi, kadar se gre proti socializmu in proti — POŠTENOSTI. Klerikalci ravno tako.

SNPJ. je delo resnično naprednega življa med slovenskim delavstvom v Ameriki. "Progresivci", klerikalci in "komunisti" niso bili v stanju zgraditi ničesar vzornega, zato se sedaj zaganjajo v stavbe drugih, katerih se hočejo polastiti; če jim to ne bo uspelo, so jih pripravljeno tudi razdreti. Prva namera se jim je ponesrečila v Waukeganu. Sedaj "razbijajo". In prav je, da so tako odprto pokazali svoje namene. Tisti, ki preje niso hoteli videti in razumeti, lahko vidijo in razumejo sedaj, da se pod tu omenjenimi tremi strujami ne skriva drugega kakor sovraštvo do napredka, do socializma in smotrenega dela v korist delavskega ljudstva.

(Dalje prihodnjic.)

Ali se izplača čitati časopise?

Prejeli smo ta članek od F. L. I. S. z željo, da ga objavimo.

Nedavno so časopisi priobčili naš članek o deportaciji tukaj nastanjenih inozemcev. Kmalu potem smo od neke mlade ženske iz države Iowa dobili pismo, ki je bil odmev pretresljive družinske tragedije. Ona in mož sta bila prišla v Ameriko pred kakimi štirimi leti, polna zdravja in upanja v boljšo bodočnost. Rodili so se otroci, mož je pridno delal, dobro uspeval, kupil si hišico na odplačila. Naenkrat je zbolel na jetiki in nesreča je prišla nad družino. Poslan je bil v javno bolnišnico in žena, v strašni stiski, je sprejela nekoliko miloščine iz javnih skladov. Ali zakon je neizprosno. S tem je družina postala "javno breme". Deportacijsko postopanje je bilo uvedeno in sedaj so vsi pred izgonom nazaj v stari kraj. Obup žene in matere si vsak lahko predstavlja. Vprašala je prijatelje in sosede za nasvet, nihče ji ni mogel pomagati. "Ravnokar sem čitala članek FLIS v svojem časopisu," pravi v svojem pismu, ki ga je naslovila na nas. "Ali mi morete vi pomagati?" — Kako bi ne? Saj smo zato tukaj. Dobila je takoj primeren nasvet, storjeni so bili potrebni koraki, s pomočjo neklih njenih prijateljev je bilo aranžirano vse, kar je bilo potrebno v tej zadevi. Vsa družina je bila rešena deportacije. Zdravje moža se je obrnilo na boljše. V zadnjem pismu, polnem hvaležnosti, nam žena piše, da se je mož povrnil domov in da že dela lahka dela.

En sam članek je rešil celo družino pred kruto usodo. In potem naj kdo pravi, da se ne izplača čitati časopise! —

Zgornja značilna dogodbica je le nekaj vsakdanjega v delu F. L. I. S. Dnevna rutina dela je napolnjena z enakimi primeri, ki odsevajo tragedije in težkoče priseljeniškega življenja. Vsak članek FLIS, ki podaja

kako važno ali zanimivo informacijo za priseljence, ima za posledico nadaljna vprašanja za podrobnejše informacije v tej ali oni posebni zadevi, naj se ta tiče imigracije, naturalizacije, kompenzacije, materskih pokojin ali česa drugega. In vprašanja prihajajo v vseh mogočih jezikih. Kajti F. L. I. S. ima šestnajst tujezičnih oddelkov — prava Liga Narodov.

Najboljši vir informacije za priseljence je njegov časopis. Prosvitljeni ameriški krogi danes priznavajo neprecenljivo vrednost tujejezičnega časopisa v Ameriki kot činitelja, ki pomaga priseljenca prilagoditi se k svoji novi okolici.

Iz svojega sedeža v New Yorku F. L. I. S. pošilja že mnogo let koristne in informativne članke tujejezičnim časopisom. Teh je čez 800 in njihovih čitateljev je mnogo milijonov. Uredniki tujejezičnih časopisov radi sodelujejo z nami s tem, da ponatiskajo naše članke, ker so prepričani, da so v korist njihovim rojakom, zlasti za to, ker so naši članki nestranski, nepolitični in brez nikake postranske tendence. Osebe F.L.I.S. obstoji iz tukaj rojenih Amerikancev, večinoma pa od priseljenecv samih, ki so sami poskusili težkoče, s katerimi se mora priseljenec boriti iz samega začetka v tej deželi, in vedo, kake informacije so najbolj potrebne novodošlecu. F.L.I.S. ne uganja nikake propagande za to ali ono. Niti ni vladna ustanova ter ne sili nikogar v naturalizacijo, ki mora biti čin svobodne inicijative posameznika. F.L.I.S. se vzdržuje le iz manjših in večjih prispevkov s strani prosvetljenih Amerikancev, izmed katerih je mnogo tujerodcev.

O kakovosti člankov F.L.I.S. ni treba čitatelju mnogo povedati. Tičejo se navodil o vprašanjih, ki jih priseljenec srečava vsak dan — o naturalizaciji, o priseljevanju, o kompenzacijah in o vseh mogočih zakonih, ki se tikajo življenjskih interesov priseljenecv. Trudili smo se razlagati ameriške postavbe na poljuden način. Obračali smo zlasti pozornost na nove postavbe in naredbe, ki so važne za priseljence. Opisali smo v številnih člankih ameriški sistem vladne uprave, zakonodaje in pravosodja. Seznanjali smo tujerodce s pravnimi zadevami. Polagali smo tudi važnost na poljedelstvo, zlasti kar se tiče nakupa farm, in svarili pred goljufijami. Nadalje podajamo sliko o deželi sami, toliko zemljepisno, kolikor zgodovinsko, o industrijah, trgovini in delavskih razmerah. Opisali smo razne ameriške navade in običaje. Veliko važnost smo polagali člankom glede zdravja. Sploh poskusili smo, v kolikor je to mogoče, črpati iz polja najširšega človeškega interesa s posebnim pogledom na priseljence, in to polje je neizčrpljivo.

Tekom dolgih let je F.L.I.S. pisala vam. Zdaj bi hotela, da vi pišete njej. Hočete li da nadaljujemo s svojimi članki? Razlog je enostaven. Moramo pokazati podpornikom naše organizacije, da obstoji zares zanimanje za te članke. Nihče jim to ne more zameriti. Ako je vas to naše delo zanimalo, ako ga smatrate za koristno in ako je vam kedaj v čem pomagalo, pišite svojemu uredniku ali pa naravnost nam. Naša adresa je Foreign Language Information Service, 222 Fourth Avenue, New York City.

Ako imate kak nasvet za nove članke ali kritiko, pišite nam. Verjamemo, da vsak nima ne časa ne volje, da se usede za mizo in napiše pismo. Verjamemo pa tudi, da je mnogo čitateljev, ki bodo nam storili to uslugo. Par vrstic zadostuje. Zahvaljujemo se vam vnaprej.

F. L. I. S.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

SHOD SOCIALISTIČNEGA KLUBA V COLLINWOODU BO 22. NOVEMBRA.

COLLINWOOD, O. — V nedeljo 22. novembra ob 2. popoldne priredi socialistični klub št. 49 v Kunčičevi dvorani na Waterloo Rd. velik javen shod, na katerem bo glavni govornik Charles Pogorelec, tajnik JSZ. V soboto večer (dan pred shodom) bo v isti dvorani zabavni večer za člane kluba in somišljenike iz Collinwooda in Clevelanda. Pričetek bo ob 7. zvečer. Tudi na tem sestanku nastopi sod. Chas. Pogorelec. Vstopnice se dobe pri vseh sodrugih.

Tukajšnje in okoliško delavstvo vabimo, da pride v čim večjem številu na shod v nedeljo 22. novembra in v soboto 21. nov. na klubovo zabavo. Vstopnina na shod prosta.

Pripravljalni odbor.

KONFERENCA KLUBOV J. S. Z. V ZAPADNI PENNSYLVANII.

Prihodnja konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. se bo vršila v nedeljo dne 29. novembra na Syganu, Pa. Pričela se bo ob 10. dopoldne in bo trajala dokler ne bo izčrpan njen dnevni red. Opozarjamo udeležence že sedaj, da naj pridejo v dvorano točno. Zakasnitev večjega števila delegatov bi škodovala konferenčnemu delu. Glejte oglas, ki je priobčen v tej izdaji.

Obenem sporočamo, da se bo dne 25. nov. ob 7. zvečer vršil v dvorani društva SNPJ. v Canonsburgu sestanek sodrugov in somišljenikov iz Canonsburga in okolice, na katerem bo nastopil med drugimi sodrug Jože Zavertnik, urednik "Prosvete". Udeležite se ga v čim večjem številu.

Odbor.

ZA PURSGLOVE IN OKOLICO.

PURSGLOVE, W. VA. — Klub št. 228 že dolgo ni to kar bi moral biti. Njegovi neaktivnosti so deloma krive slabe delavske razmere, deloma pa pomankanje zanimanja za organizatorično delo.

Da se temu odpomore, smo sklenili obdržavati četrto nedeljo v tem mesecu, to je dne 22. novembra, sejo pri sodrugu Joe Maslo v Pursglove. Prične se ob 2. popoldne.

Vse, ki so bili aktivni v tem klubu, kakor tudi somišljenike, vabimo, da pridejo na to sejo. Z udanostjo v razmere ne bomo dobili nobenega zadoščenja. Če pa se bomo borili v vrstah zavednega delavstva, bomo imeli vsaj zavest, da da ne stojimo ob strani ampak delamo v proletarskih vrstah za skupno stvar. Sodrugi in somišljeniki, ne pozabite na naš sestanek dne 22. novembra. — *Tajnik kluba.*

AKTIVNOSTI KLUBA ŠT. 1 J. S. Z.

CHICAGO, ILL. — V petek dne 20. novembra ob 8. zvečer se bo v dvorani SNPJ. vršila redna seja kluba št. 1. Dnevni red običajen. Udeležite naj se jo tudi tisti, ki so se priglasili za pristop v klub.

Ker je sodrug Chas. Pogorelec odpotoval na agitacijo v Ohio, bo za časa njegove odsotnosti vodil tajništvo kluba s. Frank Zaitz.

V nedeljo 29. novembra priredi dramski odsek kluba socialno dramo "Grobovi bodo izpregovorili". Na sporedu bodo tudi deklamacije, posamezno in v skupini. Kdor izmed članov in članic želi še vstopnic za predprodajo, jih dobi na seji, ali pa v uradu "Proletarca".

Na Silvestrov večer priredi klub št. 1, kakor vsako leto, zabavo, na kateri bo vprizorjena enodejanka, katero je spisal Ivan Molek. Program bo vključeval tudi nekaj drugih točk.

Dne 24. januarja l. 1926 vprizori naš dramski odsek šaloigro v treh dejanjih "Navaden človek", katero je spisal Branislav Nušić. — *P. O.*

JUŽNI ILLINOIS.

GILLESPIE, ILL. — Klub št. 60 zadovoljivo napreduje. Ta mesec smo sprejeli tri nove člane. Delovali bomo, da pridobimo tudi druge v naše vrste.

Ob tej priliki sporočam članstvu kluba, da se naše seje v bodoče vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v prostorih sodruga Paul Jesiha. Dosledaj so se vršile vsako tretjo nedeljo v mesecu. Članstvo prosim, da vzame to spremembo datuma klubovih sej na znanje in da se jih udeležuje polnoštevilno. —

Peter Kallan.

JOSEPH BAUTZ PONESREČIL.

Iz Chisholma, Minn., poročajo, da se je sodrug Joseph Bautz, ki je bil delegat chisholmskega kluba J. S. Z. na IV. rednem zboru v Chicagi l. 1923, dne 31. oktobra v rudniku hudo ponesrečil. Strlo mu je nogo pod kolenom. Odpeljali so ga v Adams bolnišnico v Hibbingu. Sedaj se zdravi doma. Sodrugi Bautz je imel zadnja leta težke čase. Bil je dolgo brez dela, ker je pri delodajalcih na "slabem glasu"; njegovi "priljubljeni" so ga tožarili, da je socialist in radikalen človek, taki pa pri kompanijah niso priljubljeni. Želimo mu, da kmalu okrevi.

RAZMERE V ELLWOOD CITY IN DRUGO.

ELLWOOD CITY, PA. — Naročnica "Proletarca" sem sedem let, zato upam, da bo ta dopis zagledal luč sveta in prišel pred čitatelje.

V tem mestu imamo pet tovarov, med katerimi je največja Shelby National Tube Co. Dela se v nji osem ur na dan, nekateri pa delajo tudi deset ur. Plača je 58c na uro in več, kakor ima kdo delo. Delavci pri ceveh prejemajo na vsakih 14 dni tudi bonus, ali novodošleci ne dobe tega dela. Izmed raznih narodnosti so Italijani najboljše zastopani. Slovenci ne pridemo dosti v poštev, ker nas je malo — samo sedem družin, ki se med seboj dobro razumemo, dasi smo raznih nazorov. Večinoma smo socialisti po prepričanju, ampak v J. S. Z. nismo, simpatiziramo pa z njenim delom.

Kakor drugod, smo se tudi nekaj zanimali za konvencijo SNPJ. Z zanimanjem sem čitala o delovanju Mr. M. J. Turka, ki se je nazval za "gentlemana", in ki se ne ozira ne na desno ne na levo.

V "Prosveti" mnogokrat čitam hvale, da je SNPJ. napredna organizacija in da je njen glavni odbor ves "rdeč", ali v glavnem uradu imamo "gentlemana", ki se ne prišteva k tej družbi. Če bi bili v glavnem od-

boru vsi njegovega mnenja, bi večina slovenskih delavcev mislila še danes tako kakor pred leti in se oklepala starih šeg ter podpirala cerkev. Našemu neupogljivemu borcu Jožetu Zavertniku se imamo največ zahvaliti, da se je SNPJ. širila zaeno z naprednimi idejami in mi hočemo, da nadaljuje po tej poti.

Sedaj, ko je močna, so se pričele gotovim elementom cediti sline po nji, v svoje agitatorične namene pa predbacivajo drugim koritarstvo in korupcijo. Ne bi zamerila, če bi bili ti ljudje res za delavstvo in ga izobraževali, zamerim jim pa, ker napadajo socialiste in služijo s svojo taktiko klerikalcem.

Delujmo, da dobe tisti, ki so začeli v SNPJ. ruvati pod imenom "progresivni blok" dolge nosove in razočaranje, ki jih bo doletelo prej ali slej.

Članica društva št. 542, SNPJ.

ODGOVOR NA POJASNILO.

CHICAGO, ILL. — V 263. šte. "Prosvete" je John Artach priobčil dolgo pojasnilo na poročilo v "Proletarcu" o seji socialističnega kluba v Waukeganu, v katerem je bila omenjena zadeva Johna Artacha.

V tem pojasnilu se dotika moje osebe in parkrat me je omenil z začetnimi črkami. V uvodu pravi, da nisem hotel dati javnosti pravilno sliko o aferi in da nisem imel dobrega namena ker sem se skril za imenom "poročevalec".

Moja navada ni skrivati se, kar je J. Artachu prav lahko znano izza mojega bivanja v North Chicagu. Nisem bojzljivec in nisem se strašil v nikakršnem slučaju nastopati odkrito proti komurkoli. V taktiko dveh obrazov ne verujem. Sem kar sem, socialist, in načela, v katera verujem, zagovarjam. Nisem se nikoli ravnal po pravilu, da je najboljšje biti z vsemi prijatelji in dati vsakemu nekaj prav, sam po korakati po stezi, ki ni ne moja ne tvoja in ki nikamor ne vodi. Spoštujem ljudi, ki so odkriti bojovníki, ki jasno in odločno nastopajo za svoja načela, ki povedo, — to sem! Tedaj vem, da imam pred seboj človeka s prepričanjem. Ljudje brez prepričanj, ljudje ki so vsakega neka, so sence in svet jih smatra za take.

V dopisu pravi: "Ena oseba je bila tožitelj, porota in sodnik!" Pojasnjuje pa zadevo sledeče: "Artach ni glasoval proti Molekovi resoluciji namenoma, ampak vsled pomislekov in radi slabih nasledkov, ki lahko nastanejo v bodočnosti . . ."

Glede odstopa pa pravi: "Artach ni odstopil radi razpoloženja, ki ga je videl pri klubovem članstvu, temveč je bil prisiljen odstopiti, ne da bi se mu dala priložnost za zagovor. Predno sem dobil dosti časa do zagovora, mi je bilo povedano, da socialistična stranka ne bo več vzela mesečnih prispevkov od mene, da je najboljšje, ako odstopim."

Artachu so bila stavljena na seji vprašanja, in stavil jih je podpisani. Govorili pa so i drugi člani, dasi jih J. A. v svojem dopisu ni hotel omeniti.

Rekli smo: Ali je J. A. nastopil kot je nastopil proti Molekovi resoluciji namenoma? Ali morda vsled nerazumevanja iste? Ali vsled hipne pomote?

Na ta vprašanja bi imel pojasniti seji. Ako je postopal namenoma tako kot je, je storil načelni prestop. Ako je glasoval proti vsled tega ker resolucije ni razumel, bi mu bilo to oprostljivo, ravno tako, ako je glasoval proti pomotoma.

V svojih izvajanjih nisem govoril tako da bi J. A. žalil, pač pa sem govoril pomirjevalno. Bilo mi je na tem, da J. A. svoje postopanje opraviči in ostane v klubu.

bu. Če bi to storil, bi seja stvar gotovo sprejela na znanje in vsak član bi J. A. prestop ek smatral za stvar, ki ni bila namenoma izvršena. Jaz, kot drugi, bi ga bili pripravljeni braniti pred kritiki. John Artach pa je naravnost, brez ovinkov, priznal, da je postopal tako namenoma in bi storil enako v vsakem podobnem slučaju. V tem smislu se glasi tudi njegovo pojasnilo v "Prosveti".

Omenja zbor JSZ. v Clevelandu in delegate, ki so se izrekli proti taktiki socialistične stranke, tikajoče se predsedniške kampanje in sodelovanja s KPPA. Ali ta Artacheva primera je slaba. Med tem če kdo ne soglaš a s taktiko v tej ali oni stvari, ali pa če nasprotuje resoluciji, katera ni škodovala delavstvu, pač pa mu je koristila, kot je tu slučaj z Molekovo resolucijo, ki je prinesala SNPJ. življenje, duh napredka, cilje in moč, je velika razlika.

Iz Artachevega izvajanja se čisto lahko sklepa, da je na konvenciji v tem slučaju postopal tako kakor je zato, da ustreže nasprotnikom Molekove resolucije. Ali prepričan naj bo, da dotičnim ljudem ni za "nestrankarsko" SNPJ., pač pa hočejo iz nje napraviti orodje za svojo privatno politiko. Kdor takim elementom pomaga direktno ali indirektno, služi namenoma ali nenamenoma sovražnikom napredka in sovražnikom današnje SNPJ.

Pravi, da sem bil sodnik, porotnik in tožitelj. Da mu obudim spomin: Kje pa je bil med časom, ko sem mu zastavil vprašanja in čakal v razpravi, da so vsi navzoči povedali svoja mnenja o njegovi izjavi? On je videl in slišal samo Vičiča. Kako to?

V svojem dopisu vabi članstvo društva katerega je zastopal na sejo, da se izreče, dali je kaj zakrivil proti Jednoti, oziroma, ako ji je škodoval. On smatra, da ji ni, pač pa da je delal v njeno korist. Zaključuje, da če društvo smatra da ni delal za Jednoto, naj ga kaznuje, magari z izobčitvijo.

Kar se tiče društva, nimam jaz niti najmanjšega namena vmešavati se v njegovo področje. To spada članstvu, ne meni. Ali dotični stavek je bil napisan na moj račun — češ, Vičič me hoče napraviti za krivega, toda nisem. Če pa še kdo misli da je na stvari kaj pregrešnega, zahtevam od društva ali odvezo, ali pa kaznen. Odveza bi mu bila vsekakor ljubša.

SNPJ. ima v svojih določbah Molekovo resolucijo že od l. 1912 naprej. Čudno — Jednota je v vsem tem času rasla! Druge organizacije so marsikaj kopirale od nje. Imela je življenje kakršnega ni poznala nobena druga. Sodelovala je v bojih delavstva za pravice delavstva. Priznavala je pošteno delavsko stranko, ki ne obljube ne moreče in uč delavce, ne pa jih hujša. Kako to, da je Artach šele sedaj — NA LJUBO KOMU — spoznal, da je Molekova resolucija, taka kot je, škodljiva Jednoti?! Pravi, da je članstvo SNPJ. na prošli konvenciji občutilo nekaj stotakov škode radi politike. RADI ČIGAVE POLITIKE — ? To naj pojasni, ne pa slikati stvar tako, kakor da so bili borci in agitatorji SNPJ. tisti, ki so pripravili članstvo ob nekaj stotakov radi — politike.

Ali misli Artach, da ko se Molekovo resolucijo pogazi, da v SNPJ. ne bo politike? Ali morda misli, da raznih nečlanov ne bo več na njene konvencije? Ali misli, da bodo koristolovci, klerikalci in "progresivci" mirovali?

Najslabše se počutijo ljudje, ki ne vedo kaj hočejo in ki ne vedo kaj bi počeli da bi vsem ustregli in vse

kritizirali. Tako razporedenje je znak miselnega nereda, in kdor ga ima, bi si ga moral ozdraviti.

"Bodi mož!" pravi neka pesem. Da, bodi!

Nihče, ki se smatra za naprednjaka in zavednega delavca, ne bi smel storiti nobenega koraka, s katerim pomaga delavstvu vzeti orožje iz rok in gladiti v tako veliko in pomembno organizacijo kakor je SNPJ. pot nazadnjaštvu in reakciji.

J. Artachu se ni zgodila pri klubu nobena krivica. Ako bi bil izključen, bi se lahko pritožil naprej, če bi smatral, da je bil po krivem brisan iz imenika članov. Tako pa je preje odstopil sam in s tem je priznal, da se zaveda krivde. V drugem slučaju bi vztrajal do konca in se boril. Če misli, da je njegovo mesto v socialistični organizaciji, ni nikjer rečeno, da ne sme vprašati za ponovni pristop. Članstvo odločuje in odločilo bo kakor se mu bo zdelo pravično in prav. Ako mu je za napredek in za aktivno delovanje, bo našel različna pota, kajti socialisti ne odbijajo delavcev iz svojih organizacij, ampak jih vabijo vanje. Hočejo le, da so jim lojalni, da delajo in nastopajo vedno kot sodrug, kot članj, ki so ponosni na svoja načela.

Na enem mestu v svojem dopisu omenja, da če še nisem dobil "pečata sramote, ga še lahko dobim." To je dvoumno rečeno in diši po namigavanju — češ, nekaj ni s teboj v redu. Precej so iskali po moji zgodovini, precej govorili, ampak toče in grmenja ni bilo. Prav nič se ne bojim groženj. Ljudem, ki mi groze na način kakor J. Artach v omenjenem stavku, priporočam odkritost. Le brez skrbi na dan. Namigavati pa ni lepo in še manj častno!

Nisem škodoželjen, nisem proti nobeni osebi kot osebi, pač pa sem za razčiščenje pojmov in za pošten, čist pokret poštenega delavstva, ki zna biti lojalno svoji stvari.

Anton Vičič.

ŠE NEKOLIKO O EVELETSKI KONVENCIJI.

BUHL, MINN. — V pojasnilo tistim, ki govorijo, da smo nekateri prišli na evelethsko konvencijo zato da bi preprečili združenje minnesotskih Jugoslovancev, izjavljam, da je bilo obratno: prišli smo z namenom propagirati združenje jugoslovanskega delavstva po železnem okrožju za borbo proti tistim, ki so nasprotni delavskim interesom. Predsednik evelethskega zbora bi pa lahko podrobneje povedal, kako je nekdo iz Buhla nastopal proti meni in drugim enakega mišljenja. Enako hujskajoče se je obnašal pri vходу v dvorano. To so tisti, ki sejejo neslogo! Začasni odbor, ki je vodil priprave, bi pa lahko vodil drugačno taktiko, ako mu je bilo za interese tukajšnjega delavstva. Z Ambrožičem sva se prošlo pomlad pogovarjala o potrebi organizacije minnesotskih Slovencev. Ob tej priliki mi je priznal, da bi morala biti zgrajena v delavskem duhu in da bi morala imeti delavske posredovalce, kateri bi zastopali stvar rudarjev in drugih delavcev pri kompanijah. Točko v tem smislu sem predložil v svoji resoluciji zboru v Evelethu, a je bila odklonjena zaeno z vso ostalo resolucijo. Ta konferenca bi morala zaključiti, če bi hotela resno delati za minnesotske Jugoslovane, da bi se vršili na vsake tri mesece skupni sestanki, na katere bi morali poslati klubi vsake naselbine vsaj po dva člana. To bi bila ožja konferenca. Ob letu pa bi se vršila splošna konvencija. Mesto takih točk je sprejela pravila in vse drugo tako kakor je hotel provizorični odbor. Mr. John Movern je v svojem govoru poudarjal, da je na zboru 90% delavcev, in naloga

organizacije bo, podučevati jih gospodarsko in duševno v duhu patriotizma do Amerike, ni pa jasno povedal, v kakem patriotizmu. Na vprašanja ni pojasnjeval, ker so ga spravila v zadrego. Nekateri udeleženci, med njimi tudi Hrvat Rajkovich, so v svojih govorih predložili zboru smernice, po katerih naj bi hodila organizacija, ali provizorični odbor se ni oziral nanje, dasi je izgledalo da se večina strinja z našimi idejami. Odbornikom podružnih klubov v raznih naselbinah tega okrožja priporočam, da naj sporoče kdaj se bodo vršile seje, da se jih lahko udeležimo; to omenjam zato, da se ne bo dogajalo kakor v Buhlu, kjer je bila prva seja sklicana tako tajno, da so le najzupnejši vedeli zanjo. Pokažite, da ste pripravljeni delati otvorjeno, v luči javnosti pa naj se izkaže, kdo da razdira in kdo gradi. — *Max Martz.*

NEKOLIKO ODGOVORA DOPISNIKU IZ COLLINWOODA.

COLLINWOOD, O. — Moj namen ni ne sedaj in ni bil prej polemizirati v listih. Da se oglašam v tem slučaju, je vzrok dopis, ki ga je priobčil iz te naselbine Jože Presterl, v katerem se dotika tudi naše Zadrugne zveze. Priznava, da je Delavska zadrugna zveza res "delavska", dodaja pa, da ne prisega na program socialističnega zadrugništva.

Slovenska delavska zadrugna zveza v Collinwoodu je bila vedno delavska in delovala v soglasju s socialistično taktiko do meje, kakršno narekuje duh današnjega časa in okolščine, katere določajo pogoje za razvoj takega podjetja. Pionirji S. D. Z. Z. so bili dolgo vrsto let nazaj socialisti po prepričanju in v tem oziru jim ne more dopisnik ničesar očitati. Storili so kolikor so mogli za delavsko stvar in delali konstruktivno. Dopisnik naj vpošteva, da je kooperacija mnogo boljše taktike kakor zgaarska. Ne oporekam, da deluje za socialistično stranko. Povem mu pa odkritosrečno, da če hoče več uspeha, naj zavzame stvarnejšo taktiko.

V dopisu omenja uslužbenec Zadrugne. Priporočam, da naj ne rujejo proti nikomur in da naj bomo drug z drugim vljudni. Kolikor mi je znano, ni bil dopisnik niti toliko časa odjemalec Zadrugne prodajalne, da bi ga imeli uslužbenci priliko dobro spoznati; ako so ga, so pa bili napram njemu enako vljudni kakor z drugimi, kajti pri nas ni nobene izjeme. Uslužbenci se nikomur ne klanjajo, ker tega niso navajeni, navajeni pa so postreči vsakemu odjemalcu enako, neglede, od katere stranke pridejo in kakšni so njihovi nazori. Delavska zadrugna zveza je in mora biti v današnjih razmerah na strogo nepristranski podlagi. Pokazalo se je, da v podobnih podvzetjih, ki se niso ravnala po tem pravilu, ni bilo uspeha. Konstatiram, da imajo možje, katerim očita dopisnik, da v zadrugi niso negovali socialističnega duha, največ zaslug za lep razvoj te gospodarske ustanove. Ako ima dopisnik predsodke proti nekaterim članom, naj jih izrazi tam kamor take zadeve spadajo, ne pa se spodtikati v listih nad podvzetjem, ki je izključno v delavskih rokah.

Bolje bi bilo, da bi se namesto kritiziranja rajše pridružil zadrugi in postal njen delničar ter odjemalec. Na ta način dobi človek več prilike teorizirati in dajati poduk. S tem bi razširil svoje aktivnosti tudi na gospodarsko polje, ki je v delavskem gibanju istotako važno kakor politično in strokovno polje. Socialisti vsepovsod to priznavajo in delujejo v vseh omenjenih sferah.

Glavni pogoj za uspeh zadrug, kakor delavskih strokovnih in političnih organizacij, je izobrazba, katere nam vsem primankuje. Jaz mislim izobrazbo v splošnem.

Toliko sem hotel odgovoriti na dopis radi tukajšnje zadruge, na drugo pa ne bom odgovarjal. Sem njen član in vposljen v nji. Bila mi je pri srcu ves čas in jo bom branil, kakor vselej. Dopisniku pa še toliko, da naj nikar ne misli da je le on aktiven na delavskem polju. S polemikami nekonstruktivnega značaja ne bo pridobil svojega sodelavca na svojo stran, pač pa si ga bo odtujil, s čemur gibanju ni pomagano. Ponavljam še enkrat, da je boljše, ako se pogovorimo o eventuelnih nesoglasjih doma, ker je škoda trati prostor v listih, na katerem nam bi dali zmožnejši pisce lahko boljše duševno hrano.

J. F. Durn.

VEČJE LISTE IN VEČ IZOBRAŽEVALNEGA GRADIVA POTREBUJEMO.

SHEBOYGAN, WIS. — Z veseljem sem čital sugestije čitateljev glede "Proletarca" v razpravi, ki se je vršila pred meseci. V času moje zadnje bolezni me je obiskal somišljenik J. Radelj. Najin pogovor je nanesel tudi na "Proletarca". S ponosom sem mu povedal, da sem naročnik "Proletarca" in "Prosvete", ki pa mi nikakor ne zadostujeta. Čtiva namreč v teh dveh listih ni dovolj za človeka, ki rad čita in ki hoče povečati svoje znanje. Tega mnenja nisem samo jaz. "Proletarca", katerega najbolj ljubim, lahko prečitam v dveh urah. "Prosveto" prečitam v eni uri. Sicer je odvisno kako kdo čita. Jaz imam tu v mislih pazno čitanje od kraja do konca. Naročen sem tudi na tukajšnji angleški dnevnik, toda angleščine nisem posebej več, zato človek pri čitanju nima tistega užitka kot ga ima pri čitanju jezika katerega dobro razume. Ali omenjena lista v sedanjem obsegu mi ne zadostujeta. Ne preostaja drugega kakor naročiti tudi druge liste, ki niso urejevani v duhu kakor ta dva in ki so poleg tega še v privatni posesti.

Kaj je izhod.

Izhod, cenjeni čitatelji, je, da povečamo svoje liste. Kako? Ni treba pojasnjevati. Vsi veste: Razširimo jih in jim zasigurajmo trdno gospodarsko podlago. S tem jima bomo pripomogli povečanje, od katerega bomo mi imeli koristi. Kaj, ako bi se lotili te naloge! Več prihodnjič.

J. Menhardt.

KONCERT PEVSKEGA ZBORA "SAVA".

V nedeljo 15. novembra je priredil pevski zbor "Sava" v Chicagu koncert, pri katerem so sodelovali mešani pevski zbori "Lira", Chicago, "Slovan", Pullman, in "Triglav", South Chicago. Edini soloist, ki je nastopil brez spremljevanja zbora, je bil Ivan Benigar. Udeležba je bila slaba, iz česar bi se sklepalo, da v prostoru čikaški slovenski naselbini ni ne zanimanja, ne volje za slovenske koncerte in slovenske pevske zборе. Zadnji koncert "Triglava" v So. Chicagu je bil sicer zelo dobro obiskan, slovenski koncerti v Chicagu pa že par let nimajo te sreče. Morda bi bilo na mestu nekoliko spremembe — npr. skupen koncert in skupna odgovornost. Koncert pa naj bi bil res koncert, bogat po vsebini kakor po izvajanju. Dajmo poskusiti, kajti stati vedno na enem mestu postane navsezadnje dolgočasno. — Prihodnjo nedeljo se vrši v isti dvorani koncert "Lire".

X.

Listu v podporo.

XVII. Izkaz.

KARNS CITY, PA.: John Chervan	\$ 1.00
CHICAGO, ILL.: Chas Pogorelec	5.00
CHICAGO, ILL.: Po \$1 Vinko Ločniškar, Anton Žagar, Leo Vesel; po 50c: Jos. Divjak, Fr. Erzenožnik, Fr. Perhne; neimenovani 25c., nabral v veseli družbi Vin. Ločniškar, skupaj	4.75
CHICAGO, ILL.: John Underwood	3.00
LISBON, ILL.: Jacob Bergant	.25
DETROIT, MICH.: Thom. Petrich, 25c, Paul Oceppek \$2, skupaj	2.25
CHICAGO, ILL.: Po \$1. A. Miško, Fr. Zaitz, D. J. Lotrich; po 50c: A. Resin, V. Ločniškar, J. Podverbošnik, Vlad. Alesh, Angeline Tich, G. Koluder; po 25c: Fr. Ceglar, V. Vrhunc, J. Ulešič, J. Oblak, J. Putz, J. Potocnic, C. Mrva, M. Mihelich, J. Huyan, J. Turk, O. Derrull, J. Uhle, J. Banbich, M. Cukale, J. Pipan, J. Podbevšek, A. Andrejašich, J. Boch, neimenovan; po 10c: J. Lakner, F. Florjancich; neimenovan 5c. (Nabral D. J. Lotrich na dramski predstavi soc. kluba št. 1) skupaj	11.00
CICERO, ILL.: Razredno zavedni	1.00
CHICAGO, ILL.: Victor Zupancich \$1, neimenovan \$1, skupaj	2.00
BRIDGEVILLE, PA.: Nabrano na soc. shodu.. poslal John Terčelj.	16.60
CHICAGO, ILL.: Peter Swolšak	1.70
UNIVERSAL, IND.: Joseph Cigale	.50
CHICAGO, ILL.: Po 50c: A. Miško, J. Walt, ribenški Urban, Fr. Kosič, Jr., Fr. Pretnar; po 25c: M. Tisol, R. Korsič, D. Kolman, M. Kuhel, Fr. Benchina, S. Malnarich, A. Drožina, L. Zvan, O. Skórja, M. Cango, G. Laich, P. Podhornik, C. Hagman, M. Jakše, Fr. Lustik, G. Moline, J. Huyan, J. Puzell, L. Kuhel, J. Kuhel, 30c; neimenovan 10c; (nabral na koncertu pov. zbora "Slovan" D. J. Lotrich) skupaj	7.65
GLENCOE, O.: J. Hribernik	.50
HIAWATHA, UTAH: John Strvašnik	.50
CHICAGO, ILL.: Angeline Tich	2.00

Skupaj \$59.70
Prejšnji izkaz 439.60

Skupaj \$499.30

Popravek. V zadnjem izkazu se je pomotoma glasilo pri imenu A. Garden Bridgeville, namesto Bridgeport. Nadalje je bila pomota pri imenu Jacob Vočka; glasilo se je Glencoe, Ill. namesto Glencoe, Ohio.

KNJIŽEVNI VESTNIK.

V založbi prosvetnega kluba "Šoltanska iskra" v Chicagu je izšla knjiga "Zrake slobode" (v hrvaščini), ki vsebuje okrog 150 raznih pesnitev, skoro vse socialne vsebine. Služila bo zelo dobro na priredbah, katerih programi vključujejo deklamacije. Med pesniki, zastopani v tej knjigi, zavzemajo prvo mesto Kosta Abrašević, Silvije Strahimir Kranjčević, Ljuba Dimitrova, Marko Sarčević in večje število drugih. Vsakemu, ki razume hrvaško, to knjigo toplo priporočamo. Naročila pošljite na naslov "Šoltanska iskra", 3019 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.

WAUKEGANSKA POŠTA.

Fajmošter Antriga je hud na svoje zaveznike, ker so ga z zagrešeno taktiko polomili. Sanjali so, da imajo SNPJ. že pod svojo streho, ko pa so se prebudili, jim je udaril pod nos duh paprike. Taka blamaža!

V SNPJ. je nekaj ljudi, ki so se ji pridružili ker so bili izključeni iz KSKJ. radi spovedi. Niso hoteli k spovedi. Ven! je rekel duhovni vodja. Pa so bili zunaj. SNPJ. nima prisilne spovedi. Svoje člane ne sili politizirati. Pravila nikogar ne silijo, kako mora glasovati ob volitvah. Pač pa jednotino glasilo v smislu Molekove resolucije svetuje, kako naj delavstvo postopa ob času volitev in stavk v SVOJEM interesu. Molekova resolucija je bila sprejeta že na milwauški konvenciji — torej pred mnogimi leti. Zaspali ljudje ne vedo tega. Pa se dogodi, da pride kdo izmed njih na dan z izgovorom, da zato ni glasoval za Molekovo resolucijo na waukeganski konvenciji, ker bi se z njo zanesla politika v jednoto. Če praviš, da pripadaš v socialistično stranko, da se strinjaš z njenimi načeli in da deluješ zanje, v praksi pa vse to zatajiš in stranko tako rekoč izdaš — ali se to imenuje značajno? Otročji izgovori te ne rešijo in samohvale te ne povzdignejo. Priznaj: Tak sem, "kar sam zase". Čemu bi se pral! Zamorec ostane v vsakem slučaju črn, kajti milo njegove polti ne izdrigne.

Človek gleda na prihodnost, ne radi sebe, pravi, ampak radi organizacije. Skrito je nekaj v tej izjavi. Najbrž je boječnost, da se komu ne zameri, ali pa želja, da se komu prikupi.

Ali naj "Waukeganska pošta" spremeni ime? Ali naj se način njenega urejevanja predrugači? Sugestirajo nam, da bi jo spremenili na način, da bi imeli v nji prostora kratki prispevki iz vseh naselbin. "Čemu samo Waukegan?" pravijo. Zakaj ne bi bilo več so-trudnikov? vprašujejo. Pri nas jih bo nekaj veselih, če to ime izgine. Naj bodo potolažni, ker prispevki iz te naselbine ne bodo prenehali. Strinjamo se pa z željo, da se krog prispevalcev poveča, in v ta namen soglašamo s tistimi, ki so za spremembo imena. Mi sugestiramo naslov "Pelin in koprive". Kaj mislite drugi?

Nekdo je stavil, da bo štiriindvajset ur govoril samo resnico, čisto in golo resnico. Stavo je dobil. Zgubil je pa vse, — službo, zaročenko, prijatelje, in celo starši so ga zapodili od doma.

Kadar bodo ljudje pripravljeni, oziroma sposobni poslušati resnico, bo človeška družba boljša kakor je danes, ko sloni na laži, hinavščini in nepoštenosti. Resnica je lep kos napredka.

S to kolono smo pričeli v interesu resnice. Resnica ni vselej prijetna — pravzaprav zelo malokdaj. Ljudje imamo samo to radi, kar nam ugaja. Kar ne maramo, sovražimo.

Kritik ni nikoli in nikjer priljubljen. Na svetu je mnogo slavnih kritikov, ali priznavajo jih samo ljudje ki so sposobni misliti in ki so sposobni, da se iz kritik uče spoznati svoje zmote in napake. "Waukeganska pošta" je imela namen vzbuditi v naselbini smisel za višje kulturno udejstvovanje. Ni blatila kolonije. Ni

pisala, da je naša naselbina slabša od povprečne druge, pisala pa je, da je lahko boljša kot je, da lahko stori če le hoče veliko več v prosvetnem, političnem in v vsakem drugem oziru na polju napredka.

Delavci, to je, delavske stranke v raznih deželah, se od vsega početka bore za svobodo govora, zborovanja in tiska. Povsod nastopajo proti cenzuri. Povsod hočejo pravico kritike — zahtevajo svobodo za izražanje svojih misli.

Kaj pa delavci med seboj? Ni ga delavskega lista, ki bi bil v tem oziru neodvisen od svojih čitateljev. Kajti čitatelji delavskih listov so tudi cenzorji. "Če bo to priobčeval, če bo tako pisal, če se bo prepiral, če ne bo notri tega in tega, pa ga bom pustil!" Ali so vam znani te vrste cenzorji? Delavec delavcu diktira, kako mora pisati. Zabranjuje mu celo kritizirati, ako se kritika njega tiče, pa če je še tako poštena.

Gmotni in besedni prispevek.

Eden, ki vse ve, 50c; eden, ki mu ne verjame, 50c; eden, ki obema prikima, 50c; eden, ki se je od teh treh nekaj naučil, 50c.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva, socialistični klubi in posamezniki v sept. in okt. kot sledi:

Štev. društva in kraj.	Vsota.
74, SNPJ, Virden, Ill.	\$ 2.00
47, SNPJ, Springfield, Ill.	2.00
184, SNPJ, Springfield, Ill.	2.00
105, SNPJ, Cherokee, Kans.	3.00
120, SNPJ, Gallup, New Mex.	2.00
318, SNPJ, Baggaley, Pa.	6.00
281, SNPJ, Jacksonville, Kans.	1.00
244, SNPJ, Kaylor, Pa.	3.00
115, SSPZ, Helper, Utah	4.00
225, SNPJ, Edison, Kans.	1.00
233, SNPJ, Kokomo, Ind.	3.00
209, SNPJ, Nokomis, Ill.	4.00
213, SNPJ, Clinton, Ind.	1.00
245, SNPJ, Lawrence, Pa.	3.00
86, SNPJ, Chicago, Ill.	2.00
275, SNPJ, Maynard, Ohio	2.00
131, SNPJ, Chicago, Ill.	2.00
214, SNPJ, Mullan, Idaho	5.28
190, SNPJ, St. Michael, Pa.	5.00
27, SNPJ, Frontenac, Kans.	1.00
477, SNPJ, Cleveland, Ohio	3.00
Pevsko in dramatično dr. "Soča", LaSalle, Ill.	12.00
97, SNPJ, Bessemer, Pa.	2.00
36, SNPJ, Willock, Pa.	4.50
388, SNPJ, Pursglove, W. Va.	3.00

KLUBI J. S. Z. I NPOSAMEZNIKI.

1, Chicago, Ill.	5.00
47, Springfield, Ill.	2.00
69, Herminie, Pa.	2.00
41, Clinton, Ind.	4.00
Buehl, Minn.: Max Martz	1.50
Power Point, O.: Po 50c.: Steve Chuck, Jack Bergant, Karl Bogatay, Mary Bogatay; Jacob Tauchar, 25c; Skupaj (poslal Karl Bogatay)	2.25

Skupaj \$95.53

TAJNISTVO J. S. Z.

BREZ NASLOVA

V nekem mestu imajo rojaka, ki je danes velik prijatelj Frankov in Čalijev Novakov ter nasprotnik socialistov; poslednje je sedaj posebno v modi. Glavni dohodek tega revolucionarnega rojaka je blago, ki se ga bi po 18. dodatku k ustavi ne bi smelo prodajati. Rojak je imel z oblastmi že sitnosti, ali ker ima tak business svoj pomen za "napredek" med našim delavstvom, se ga trdovratno drži. Iskal pa je zaveznika. Naprosil je prijatelja, "katerega ni tako škoda", da bi se business vodilo pod njegovim imenom. V slučaju sitnosti z oblastmi bi njega zaprli, pravi lastnik pa bi "žrtvoval" v evenku. Ta drugi, "ki ga ni tako škoda", pa se je o stvari informiral, in ko je zvedel, da ga zlobne oblasti radi takih prestopkov lahko celo deportirajo, ni šel v kompanijo. Na stvari je čudno samo to, da "čisti" odobrava jo kar včasih niso.

Jernej se je zopet razjezil. V "D. S." obljubuje nagrade, če se mu dokaže to in to, nagrado pa bo dal "Proletarcu". Jernej, "Proletarec" ne bi vzel tvoje nagrade, tudi če bi jo hotel dati. Razun tega ni lepo, da tak navdušen "progresivec" pozabi na svoje liste. Ali Jernej ni dobil apelov, v katerih mu je bilo pojasnjeno, da stoje "Radnik", "D. S." in "Daily Worker" na zelo slabih nogah? Tam bi dal! Enako Pečnik, enako fanta iz Kleina, Montana. Pomagajte tistim, ki vas prosijo pomoči!

"Radnik" je prinesel poročilo o izidu občinskih volite v New Yorku. Pozabil pa je navesti število glasov, ki jih je dobila njegova stranka. Slab časnikar, ki pozabi zapisati tako važno stvar! Dobila jih je malo nad tri tisoč v vsem newyorškem mestu. V isti izdaji piše, da je v New Yorku demonstriralo nad dve sto tisoč komunistov proti fašizmu. Čudni komunisti, ki glasujejo za kandidate kapitalističnih strank.

John Gornik, Collinwood, je zapisal v Pirčevi "Ameriški domovini": "... V verskem prepričanju sem katoličan, v političnem pa zaveden delavec in narodnjak."

To je stvar, ki bi jo bilo vredno poslati v muzej.

Jernej je v Novakovi "D. S." ozmerjal Antona Zornika in sedaj je v Arden Mine vse tiho in mirno. Lepo pa bi vendarle bilo, če bi mogel Jernej pokazati na svojo prošlost, pa reči: "Ponosen sem nanjo! Storil sem, kolikor človek more, in žrtvoval sem več kot sem mogel." Anton Zornik to lahko reče in ne bo povedal preveč.

V Glencoe, O., je klub št. 2 JSZ., ki praznuje to je sen dvajsetletnico obstanka. Nace Zlemberger je bil med njegovimi ustanovitelji in potem ves čas član. Preje je bil aktiven v starem kraju. Kdor ne ve, kaj je vztrajnost in vera v pokret bratstva in pravičnosti, naj gre v Glencoe in obišče Naceta.

V Clevelandu se je 3. novembra prvič dogodilo, da je bil izvoljen rojak v mestni svet. Njegovo ime je John L. Mihelich, po poklicu odvetnik. Trije slovenski listi v Clevelandu so agitirali zanj in demokratska stranka. Njegova zmaga je torej zmaga slovenske nasebine, oziroma večine njenih volilcev, in demokratske stranke. Nekateri trdijo, da se bo ugled slovenske kolonije v Clevelandu zelo dvignil. Mogoče, ampak odvisno je od slovenske kolonije v prvi vrsti in v drugi seveda od Miheliča.

Pravijo, da delavstvo ne bo moglo ničesar doseči, ako ne bo složno. Zato predlagajo slogo. Podpiram! Ali kaj pa tisti, ki nočejo sloge? Ali naj jih objemam? Ali pa pustim, da bijejo po meni? Mar naj mirno gledam, ko rušijo slogo? Udari, prijatelj delavec, po vsakem, ki ni lojalen svojemu razredu. Pljuni pred tistimi judeži, ki pod masko "radikalnih" fraz služijo sovražnikom delavstva.

Zadnjič, ko sem slučajno pogledal "Ameriško domovino", sem dobil sliko vzor lista. Sami izrezki, nekaj "novic" in oglasi. Oglasov je zelo veliko. Trgovci pridno podpirajo Lojzeta. Čudna spaka, Lojzetov list in tisto kar je v njemu.

Tudi pittsburški Ivan Varoga se je po naročilu navdušil za slepce in za fond JRZ. Celo račune zahteva! Je pač nanje že pozabil. Vsi voditelji vseh strank so izkoriščevalci ubogega trpina, radi tega je Ivan za vse stranke enako navdušen, kar je večkrat pokazal tudi v praksi. Pridružil se mu je tudi neki "poročevalec"

Mešan
pevski zbor

LIRA

v nedeljo 22. novembra

Začetek ob 3. popoldne.

Po koncertu ples in prosta zabava.

Vstopnina v predprodaji 50c.

priredi velik

KONCERT

V DVORANI S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Ave.

Igra Koludrov orkester.

Pri vratih 75c.

iz Chicaga, kateri pa živi blizu New Yorka. "Chicago" si je samo izposodil. Drugače je kompanija čedna in spada v zavetišče, katerega predsednik je lastnik "Glasa Naroda" in katerega fond se je baje že davno potopil v elyskih jezerih. Če bi šla Ivan in "poročevalca" med potapljače in vzela s seboj tudi moža ki gospoduje na številki 82 Cortlandt cesta, bi se morda še nekaj dobilo, kar bi slepskemu domu prav prišlo. Čas je, da se požurijo, kajti jezera v Minnesoti kmalu zamrznejo. Dvomim pa, da bi kaj našli, ker že tudi sami spadajo med slepce — namreč med duševne slepce. Bog daj, da bi spregledali in se spokorili, kajti grehov, ki so jih storili v svoji slepoti, imajo dosti!

*

Anton Grdina in "Glas Naroda" sta si v laseh. Je to navaden "fajt", kakršni so nekaj vsakdanjega med majhnimi ljudmi. Vanj je zapletena tudi Mrs. Benčan iz Chicaga, katera mora igrati vlogo žoge, kar ni prijetno. Ampak ženska se junaško drži in udari s svojimi spisi in z odgovarjanji pred inkvizicijo sedaj enega sedaj drugega. Špasa je za vse dovolj, — celo slepci se smehljajo. Pa bi bilo tudi vredno smeha, če ne bi bil ta fajt tako pust in prazen.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dopisnikom: Pošljite poročila in naznanila pravočasno. To se tiče posebno naznanil, ki so nujna. List je zaključen v ponedeljek zvečer vsaki teden. Kar pride po ponedeljku, mora čakati na objavo v številki ki izide naslednji teden.

Uredništvo ob enem želi, da so dopisi polemične vsebine podpisani s pravim imenom poročevalca. To velja posebno za dopise, v katerih se omenja osebe.

Poročila o shodih, priredbah, konferencah itd. pošljite kakor hitro mogoče.

V tej izdaji nepriobčeni dopisi pridejo na vrsto prihodnjič.

TAJNIKOM IN DRUGIM, KI KORESPONDIRAJO Z URADOM J. S. Z.

Za časa odsotnosti Chas. Pogorelca, tajnika JSZ., ki se mudi na agitaciji v državi Ohio, bo vodil tajniške posle sodrug Anton Žagar.

Prispevki v organizatorični fond se objavljajo v "Proletarcu". Prihodnji izkaz prispevkov bo priobčen drugi teden.

ZAPADNA PENNSYLVANIJA KONFERENCA

**socialističnih klubov in
društev Izobraževalne
akcije J. S. Z.**

se vrši

v nedeljo dne 29. novembra

ob 10. dopoldne

NA SYGANU, PA.

Dnevni red izredno važen.

Razpravljali bomo o tekočih dogodkih v našem javnem življenju in o splošnih problemih. Pričakujemo večje udeležbe kot smo jo imeli na katerikoli prejšnjih konferenc.

Vsi klubi JSZ. v zapadni Penni naj pošljejo svoja zastopstva. Vsa društva Izobraževalne akcije naj bodo reprezentirana. Vsi sodrugi in somišljeniki naj se jo udeležijo.

Naša konferenca na Syganu zadnjo nedeljo v novembru bo manifestacija zavednega jugoslovanskega delavstva v zapadni Pennsylvaniji.

GROBOVI BODO SPREGOVORILI

socialna drama v dveh dejanjih

Vprizori jo dramski odsek
kluba št. 1

v nedeljo 29. novembra

v dvorani S. N. P. J., Chicago.

Na sporedu deklamacije v skupinah in posamično ter govor. Pričetek programa ob 3. popoldne. Zvečer plesna zabava. Vstopnina 75c. Pridite točno!

Dne 25. novembra sestanek v Canonsburgu.

V sredo dne 25. novembra ob 7. zvečer se bo vršil v dvorani društva Postojnska Jama št. 138 SNPJ, sestanek sodrugov in somišljenikov pod avspicijo soc. kluba št. 118 JSZ. Bo važen in informativen. Udeleži se ga naš stari sodrug in borec

JOŽE ZAVERTNIK,

urednik "Prosvete", ki se bo tisti čas mudil v Pennsylvaniji. Vabimo zavedne delavce tudi iz drugih naselbin, da se ga udeležijo, posebno odbornike Konference klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ.

ZAKRIVALA, KI OVIRAJO RAZGLED RAZUMU.

Ko je človek spoznal, da mu živina lahko služi, ko je udolmačil konja in ga upregel, mu je dal ob očeh zakrivala, da je videl samo naprej. Dokler jih konj ni imel, so ga motili prizori, ki so se dogajali ob njegovih straneh. Videl je svoje proste tovariše in se jim instinktivno hotel pridružiti. Želel je na pašo ob potu, hotel je svobodo. Človek pa ga je vpregel, mu nataknil uzdo in mu zakril razgled ter ga vodil po svoji volji. Konj nima cilja, samo dolžnosti.

Na svetu so tudi druga zakrivala. Konj nosi zakrivala, ker mu jih je človek siloma nataknil. Človek jih prostovoljno sprejema. Bogatini si predstavljajo revnega težaka za manj vredno bitje — za stvar, katerega naloga je delati, plačati pa mu je treba le toliko da se za silo obleče in da ima za kruh, katerega dobi

toliko da ne gladuje, ako dela. Če ne dela, je njegova skrb, kako se bo preživel. Tudi bogatin ima zakrivala. On navadno ne vidi, zakaj je revež reven in bogatin bogat. Revež se tolaži, da so bili reveži vedno na svetu in da nekateri morajo delati. Tolaži se, da mogoče postane tudi sam kedaj bogat. Bogataše časti, obožuje, blagruje, v stiskah pa jih sovraži. Ali njegovo zakrivalo — ignoranca — mu ne dopušča, da bi znal razumno delati zase in za ves delavski razred.

Ženske — govorimo nežno o njih — so istotako sužnje zakrival. Garajo, bore se enako kakor moški v borbi za kruh, pri tem pa mislijo na modo. Kar ima druga, hočem tudi jaz! Hočem! Ali v borbi za enakopravnost so večinoma brezbržne. Ne ukvarjajo se mnogo z mislimi in dopuščajo, da mislijo zanje moški in predstavniki ver, ki so seveda tudi moški. Ali v njihovih glavah je prostor za razum, kakor v moških, in

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. Somišljeniki, pristopite v vrste zavednega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih!

TONY SEGINA, organizator.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrug, prihajajte redno k sejam in pridobite klub novih članov!

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69 JSZ. zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu po seji društva SSPZ. (dopoldne). Zborujemo v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste!

ANTON ZORNIK,
Box 202, Herminie, Pa.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00.
pol leta pa \$2.50.

Vstanavljajte nova društva.
Deset članov(ice) je treba za
novo društvo. Naslov za list
in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Denarni dar za Božič

Ima le tedaj vrednost, ako je dostavljen pred božičem.

Gotovo vam je znano, da je pošta zelo obložena s pošiljatkami ob tem času. Zato ne odlašajte z njimi.

Vsekakor, glejte nato da jo vaši sorodniki dobijo pred božičem.

Na vse te pošiljatve v domovino obračamo posebno pozornost, kar vam jamči, da bo izplačana v popolni vsoti in v najkrajšem času.

Z ozirom na naš veliki promet in dobre zveze z največjimi bankami v domovini, nam je mogoče da vam nudimo najugodnejše cene.

Sprejemamo prijave za božični izlét v domovino s parnikom "Berengaria", kateri odpluje iz New Yorka dne 9. decembra. Pišite po informacije.

Kapital in prebitek
\$2,000,000.00

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANKOV.

katere hočejo, so ravnotako sposobne pametno misliti. Nekoč je nekdo rekel, da bi se ženske morale sramovati ignorance. Če bi se sramovale nevednosti tako kakor se sramujejo oblačil stare mode, bi svet mnogo hitreje napredoval, kajti ženske so učiteljice svojih otrok. (Jaz žensk ne smatram za manj vredne od moških, zato prosim cenjene čitateljice, da naj me ne razumejo napačno. Mogoče imam tudi sam par "plank" na očeh, da ne morem bolje videti.)

Današnja mladina moškega spola je glavna nositeljica mentalnih zakrival, ki jih sama ustvarja. Zaljubljena je vase in se smatra na mnogo višji stopnji kakor pa starejša generacija. Mladenič, ki se takih nazorov otrese in prične misliti, je kakor prerojen. Žal, da je le malo takih.

Milijone nas je z zakrivali v eni ali drugi obliki — ki pa so v bistvu vse enake. Kajti vse zakrivajo razumu

pravi razgled. Znanje je največji sovražnik zakrivalom. Kamor poseže, posveti, postane razum jasnejši in svobodnejši, zmožen trezno presojudati.

Potrudimo se, da dobimo več luči — več znanja! Pridobimo si prijateljev, ki nas bodo učili in nam dajali pametne nasvete. Mogoče nam resnica ne bo vselej ljuba. Sposobni pa bomo vsaj razmišljati o nji. Če bomo pametni, bomo svoje prave prijatelje poslušali, in pozneje jim bomo hvaležni za pametne nauke. Ne zanemarite svojih najboljših prijateljev, kakor sta "Proletarec" in "Prosveta".

Jno R. Sprohar, Walsenburg, Colo.

Socialistično časopisje je faktor, ki je kapitalizmu najnevarnejši. Socialistični tisk kaže nevednim masam gnilobo sistema, ki izkorišča ljudske množice, in kaže mu pot iz tega sistema v socialistični družabni red.

IGNATZ BABICH PRVOVRSTNA BRIVNICA.

Biljardne mize, cigare, cigarete, tobak in sladčice.

2658 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Phone Lawndale 4761

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.

Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. ČAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepib svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR.

Prošlo jesen so v nekaterih naselbinah gotove osebe prodajale neki koledar, in če so se ljudje izgovarjali, da bodo vzeli Ameriški družinski koledar, kadar izide, so jim naglo odvrnili, da ga je nadomestil "nov delavski koledar", Ameriški družinski koledar pa je vsled tega prenehal izhajati. Mi se nismo nikdar, in se ne bomo posluževali takih nečednih sredstev. Opozorjamo pa naše čitatelje, da nepoučenim ljudem pojasnijo ta trik, ako se bi ga naši neprijatelji ponovno poslužili.

Naročila na Ameriški družinski koledar se množe. Čitatelji in tisti ki so ga naročili večje število, ga žele dobiti čimprej. Mi se bomo potrudili, da izide v čim krajšem času. Ko ga boste imeli pred seboj, ga primerjajte z vsebino drugih in presodite njegovo vrednost. Spoznali boste, da je s tako knjigo zelo veliko dela, če se je hoče urediti kakor dober koledar mora biti. Če bi zasledovali profit, bi bila stvar lahka. Ali mi hočemo, da dobe čitatelji knjigo z originalnim gradivom, bogato na informacijah in ilustracijah.

Prošlo leto je šlo par sto izvodov Družinskega ko-

ledarja tudi v stari kraj. Povsod so se ga razveselili. Ko pošljete naročilo zase, naročite ga tudi za svojece v starem kraju. Cena za stari kraj je 85c. Pošljite nam poleg vsote natančen naslov, drugo uredimo mi.

NE BODITE LAHKOVERNI.

Ljudje pravijo, da je številka "13" nesrečna. Ne verujte tega, ker vam svedoči zgodovina Združenih Držav! Najprvo je bilo 13 kolonij. Prva zastava ima 13 zvezd in 13 črt. Geslo "E Pluribus Union" (Izmed mnogih eno) ima 13 črk. Perryjeva slavna zmaga v boju na jezeru Erie je bila dobljena leta 1813. Energetični ljudje nimajo nikakega smisla za to bedasto vražo. Trinerjevo Grenko Vino je zdravilo, ki nudi nove zaloge energije. Vaše dnevne dolžnosti so Vam v zabavo, kajti ako ste popolnega zdravja, storite vsako stvar z voljo. Trinerjevo Grenko Vino hitro povrne zdravje. Mr. Fred Parker nam je napisal iz Bergenfield, N. J. 8. septembra, 1925. "Izpil sem ga eno steklenico in pol in vidim, da mi je dobro storil." Vprašajte vašega lekarnarja ali trgovca za Triner's Liment. Ta preparacija da hitro olajšavo v slučajih revmatizma, trganja po živcih in ledju.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (L. E. Tomić), povest 330 strani, brošir ja 75c, ve- zana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levetik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Ale- ksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in ertle, broširana . . .	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), po- vest, 304 strani, vezana v plat- no	1.75
ZA SREČO, povest, broširana . . .	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), po- vest, broš.	.45
ZGODBE IZ DOLINE ŠENT- FLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN, E. M. Do- stojevskij), roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTI V KONEC GOSPODIČ- NE PAVLE, (I. Zorec), broši- rana	.40
ZVONARJEVA HČL, povest, bro- širana	.65
ZENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana . . .	.30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, ve- zana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50
PESMI IN POEZIJE	
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francošine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Otom Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOŠKA LIRI- KA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Al- brecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana POHORSKE POTI, (Janko Gla- ser), broširana	.35
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), bro- širana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRI- KE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Ma- char), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRI- KA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante De- beljak), broširana	.50
AVOJEMU NARODU, Valentin odnik, broširana	.25
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE, (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA, (Voje- slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Otom Zu- pančič), pesnitve, broširana . . .	.40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLJEVA ŽENITBA-TRIJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, brošira- na	.25
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ib- sen), igra v petih dejanjih, bro- širana	.60
KASJA, drama v 3 dejanjih . . .	.75
JULIJ CAZAR, (Wm. Shakes- peare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVAĐEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.55
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, bro- širana	.35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh de- janjih, vezana	.85
ROSSUM'S UNIVERSAL RO- BOTS, drama s predigro v 3 de- janjih	.50
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejan- ke, broširana, 75c; vezana . . .	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLI- TIČNI IN GOSPODARSKO SO- CIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROSURE.	
ALI JE RELIGIJA PRENEHA- LA FUNKCIONIRATI? De- bata	.20
ANGLEŠKO-SLOVENSKI BE- SEDNJAK, (Dr. J. F. Kern) . . .	5.00